Tredje bidraget till stritarnas förekomst i Sverige: Fem nya arter för landet samt nya landskapsfynd

GÖSTA GILLERFORS

Gillerfors, G.: Tredje bidraget till stritarnas förekomst i Sverige. Fem nya arter för landet samt nya landskapsfynd. **[Third contribution to the presence of the Auchenorrhyncha in Sweden. Five new species to the country and new provincial finds.]** – Entomologisk Tidskrift 126 (3):149-158. Uppsala, Sweden 2005. ISSN 0013-886x.

Some new information on Swedish Auchenorrhyncha largely based on excursions to Gotland and Skåne and a three weeks field trip to Northern Sweden is presented in this paper. Also some material collected earlier by me and Peter Cederström is included. In total 134 new provincial finds are presented of which five are new to Sweden, viz. *Acericerus ribauti* Nickel & Remane, Skåne, Simrishamn, *Tremulicerus fulgidus* (Fabricius), Skåne, Alnarp, *Kyboasca bipunctata* (Oshanin), Gotland, Sanda, *Edwardsiana lethierry* (Edwards), Halland Varberg, and *Eupteryx florida* Ribaut, Skåne, Eslöv. Not many rare species were recorded in the northern part but four deserve to be mentioned viz. *Metidiocerus crassipes* (J. Sahlberg), Värmland. beaten from *Salix* sp., *Bathysmatophorus reuteri* J. Sahlberg, Norrbotten, *Micantulina micantula* (Zetterstedt), caught on *Thalictrum minor,* Norrbotten, *Edwardsiana kemneri* (Ossiannilsson), Härjedalen, beaten from *Salix* sp, the second known specimen in Sweden and *Balclutha boica* Wagner, Norrbotten.

Gösta Gillerfors, Maskrosstigen 23, S-432 36 Varberg.
E-post: goesta.gillerfors@swipnet.se

Under en vecka i slutet på juli och i början av augusti gjorde jag en resa till norra Sverige tillsammans med Peter Cederström. Trots en regnig sommar hade vi fint väder. I och med att Peter samlade blomflugor blev det täta stopp i anslutning till blomförekomster, men inte så lång tid vid varje lokal. Därför blev det mest håvning och därigenom blev andelen av träd- och busklevande stritar inte så stort som det borde. Dock påträffades 74 nya arter för resp. landskap och tillsammans med Peters tidigare fynd har det blivit sammanlagt 95 nya landskapsfynd från Värmland och norrut. Några speciella arter är värda att nämnas: *Metidiocerus crassipes* (J. Sahlberg) i Värmland, *Batysmatophorus reuteri* J. Sahlberg, i Norrbotten, *Micantulina micantula* (Zetterstedt) i Norrbotten, *Edwardsiana kemneri* (Ossiannilsson) i Härjedalen och *Balclutha boica* i Norrbotten.

Vidare tillbringade jag en vecka på Gotland i början av september och då passade jag på att göra en del insamlingar. Av någon anledning var förekomsten av träd- och busklevande arter mindre än vanligt, särskilt av släktet *Edwardsiana* som det annars brukar finnas ganska rikligt av. Jag besökte bl. a. ett änge i Mästerby där jag tidigare år fick ganska mycket stritar vid bankning, men i år endast ett fåtal ex.

Tillsammans med övriga fynd i Sydsverige har antalet nya landskapsfynd blivit 134 arter. Av dessa är fem nya för landet. Tre har tagits av mig, *Tremulicerus fulgidus* (Fabricius) i Skåne, Alnarp och *Kyboasca bipunctata* (Oshanin), Gotland, Sanda och *Edwardsiana lethierry* (Edwards), Halland, Varberg. Två har tagits av Peter Cederström i Skåne, *Acericius ribauti* Nickel & Remane vid Simrishamn och *Eupteryx florida* Ribaut i Eslöv. Dessutom har det visat sig att markstritsläktet *Aphrodes* består av tre arter här i Sverige, efter att *A. makarovi* delats i två.

Förteckning över intressanta fynd

Fynden nedan har gjorts av författaren själv förutom de som märkts med:

(PC) = för insamlingar av Peter Cederström.

(AD) = för insamlingar av Alan Dufberg.

CIXIIDAE - glasvingestritar

Cixius distinguendus Kirschbaum, 1868. **Öl** Vickleby 12.7 2004 är en vanlig art upp till Hs. Larven lever som alla glasvingestritar i marken och denna arts larver suger på ormbunksrötter. Fullbildade individer stiger upp i vegetationen och kan bl.a. bankas från buskar och träd.

DELPHACIDAE – sporrstritar

Kelisia sima Ribaut, 1934. **Öl** Långlöt, 6.9 2000, Kvisttorp, 1.9 2004, **Go** Västergarn, 18.8 2001. Tidigare uppgiven av för Öl men utan lokalangivelse (Nickel 2003). *K. sima* står nära *K. guttula* men skiljs från denna art bl. a. på att endast en apikalcell i framvingarna är mörkfärgad medan det hos *guttula* är minst två. Hjässan är i allmänhet mera mörkfärgad än hos *guttula* (Holzinger et al. 2003). Håvad på fuktig mark. Den uppges att leva på *Carex flava* (knaggelstarr) medan *guttula* lever på *C. flacca* (slankstarr).

Ditropis pteridis (Spinola, 1839). **Öl** Böda, 14.7 2004. Lever monofagt på *Pteridium aquilinum* (örnbräken). Den föredrar öppna skogar och skogsbryn. Den är endast funnen i de sydligaste landskapen och är vitt spridd i Centraleuropa.

Conomelus anceps (Germar, 1821). **Go** Viklau, 11.9 2004. Den lever på fuktiga marker på olika *Juncus*-arter. Den är vanlig upp till Jä och vitt spridd i övriga Europa.

Unkanodes excisa (Melichar, 1898). **Dr** Siljansnäs, 16,6 2002 (PC). Ett ovanlig fynd då den lever på *Leymus arenarius* (strandråg) på kustdyner. Ossiannilsson (1978) anger den som sällsynt i Sverige, men på dynerna vid Apelviken nära Varberg är den vanlig på våren. Annars är den påträffad efter kusten upp till Nb.

Hyledelphax elegantula (Boheman, 1847). **Pi** Laisvall, Delik, 1.8 2001 (PC). En vanlig art i hela landet som lever på olika gräs. Den förekommer i hela Europa, även i Nordafrika och Asien.

Muellerianella fairmairei (Perris, 1857). **Öl** Gårdby, 16.9 2004 är vanlig i södra Sverige upp till Vr och den är vitt spridd i Europa. Värdväxter är gräs av släktet *Holcus*.

Acanthodelphax denticauda (Boheman, 1847). **Hr** Gammeltorp, 22.7 2004, Högvålen, 7.8 2004. Den lever på *Deschampsia caespitosa* (tuvtåtel) på fuktiga ängsmarker (Nickel 2003). Den är vanligt förekommande i hela landet liksom i övriga Europa.

Dicranotropis hamata (Boheman, 1847). **Hr** Herrö, 22.7 2004, **Nb** Krokliden Ljuså är en vanlig art som lever på olika gräs.

Xanthodelphax straminea (Stål, 1858). **Pi** Gautosjö, 23.5 2000 (PC). Värdväxter är gräs av släktet *Agrostis*. Det är ganska vanlig art som tidigare var funnen upp till Ån. Den närstående *X. flaveola* (Flor) som lever på *Poa pratensis* (ängsgröe) anges av Ossiannilsson (1978) också som en ganska vanlig art. Den tycks dock numera ha blivit ovanlig. Även i Tyskland har den gått tillbaka, liksom i Frankrike (Nickel 2003).

Criomorphus borealis (J. Sahlberg). **Ås** Klimpfjäll 4.8 4004, **Pi** Adolfström, 26.7 2004. Håvad på *Calamagrostis canescens* (grenrör). Det är en ej så ovanlig art som förekommer från Dr till To. Den är uppgiven för norra Tyskland och österut till Sibirien och Mongoliet.

Javesella dubia (Kirschbaum, 1868). **To** Tornehamn 1.8 2004. Lever på gräs, främst *Agrostis stolonifera* (krypven) och *A. capillaris* (rödven). Det är förmodligen en vanlig art i hela landet.

Javesella alpina (J. Sahlberg, 1871), **Dr** Älvros, 8.8 2004, **Hr** Medskogsbygget, 6.8 2002 (PC), **Pi** Laisvall, 6.8 2004 har en okänd värdväxt. Det är en nordlig och troligen ganska ovanlig art i vårt land. Den är uppgiven för norra Norge och Finland och norra Ryssland, men ej för övriga Europa.

Javesella stali (Metcalf, 1943). **Nb** Krokliden, Ljuså, 28.7 2004. En hane håvades på *Equisetum arvense* (åkerfräken) vid kanten av en skogsväg. Tidigare endast känd från Dr, Hs, Ån. Sällsynt i Tyskland och uppgiven för de Baltiska staterna, Ryssland och Ukraina

Ribautodelphax albostriata (Fieber, 1866). **Vr** Stöllet, 21.7 2004, **Pi** Gautosjö, 26.7 2004. På båda ställen håvad på öppen gräsmark. Nickel (2003) anger att den lever monofagt på *Poa pratensis* (ängsgröe). Särskilt i norra delen av landet är den en ganska vanlig art. Även utomlands är den vanlig.

CICADELLIDAE

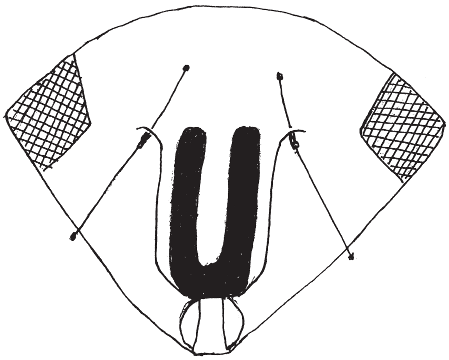
Macropsinae - trädstritar

Oncopsis alni (Schrank,1801). **Hr** Tännäs, 8.7 2002 (PC). En vanlig art som lever på al. Saknas i den allra nordligaste delen av landet.

Macropsis prasina (Boheman, 1852). **Vg** Vesene, 20.7 2004. En vanlig art på *Salix*. Även den saknas i nordligaste Sverige.

Idiocerinae - trädstritar

Acericerus ribauti Nickel & Remane, 2002 (*rotundifrons* Kirschbaum). **Sk** Simrishamn, 1.10 2002 (PC), en hane. Ny för Sverige. Vid genomgång av stritar insamlade av Peter Cederström fanns denna oväntade art. Tidigare har vi visserligen funnit den för Sverige nya striten *A. vittifrons* (Gillerfors 2002: 111) men att även *ribauti* skulle finnas i Sverige var högst oväntat. Den bankades på *Acer pseudoplatanus* (tysk lönn). Nickel (2003) anger att den föredrar *Acer campestre* och att den är ganska vanlig i mellersta och södra Tyskland. Den är ej känd från våra nordiska grannländer. Det är en sen höstart som övervintrar som adult.

Figur 1. ***Acericerus ribauti****: huvud sett framifrån, hane.*

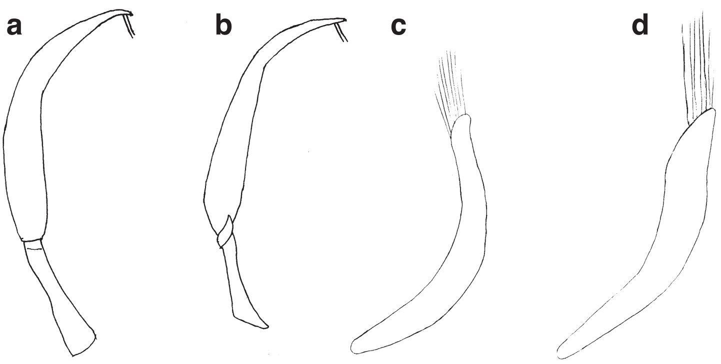
Acericerus ribauti*: males head in frontal view.*

Till utseendet skiljer sig *ribauti* från *vittifrons* på färgmönstret. Hanen av *ribauti* har två mörka längsgående band på frontoclypeus (Fig. 1) och den saknar där den tydliga behåringen som finns hos *vittifrons*. Vingribborna har breda mörka band med enstaka ljusa fläckar. Hos *vittifrons* är dessa band smalare och uppdelade i ett mönster av mörka och ljusa fläckar. Likaså har halsskölden hos *vittifrons* ett färgmönster som består av en mosaik av mörka och ljusa fläckar medan *ribauti* är mer enhetligt färgad, mörkare framtill och ljusare baktill. De två arternas aedeagus är snarlika medan genitalplattorna och paramererna ser olika ut (Fig. 2). Enligt Ribaut (1952) har honorna två svagt avgränsade rödaktiga fläckar på pannan. *A.vittifrons* har en större brunaktig svagt avgränsad fläck.

Metidiocerus crassipes (J. Sahlberg, 1871). **Vr** Magnstorp, 21.7 2004. Lever på *Salix* sp. och den anses som en stor sällsynthet, tagen i endast få landskap från Dr till Nb (Gillerfors 2003: 220).

Metidiocerus elegans (Flor, 1861). **Hr** Långå. 8,7 2002 (PC). Lever på sälg. Till skillnad från föregående art är *elegans* en vanlig art, särskilt norrut. Den är även funnen i våra grannländer och är vitt spridd i övriga Europa.

Tremulicerus fulgidus (Fabricius, 1775). **Sk** Alnarp, 1.10 2004. Ny för Sverige. Vid bankning av popplar som växte vid en åkerkant efter

Figur 2. Paramerer av a) ***Acericerus ribauti****, b)* ***A. vittifrons*** *samt genitalplattor av c)* ***A. ribauti****, d)* ***A. vittifrons****.*

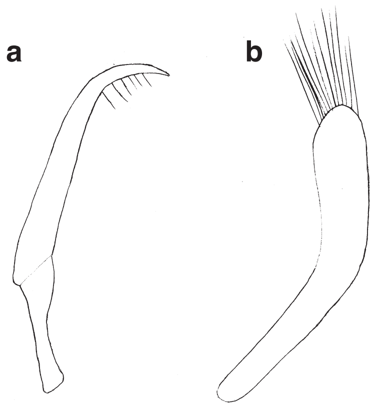
Genitale stiles of a) ***Acericerus ribauti****, b)* ***A. vittifrons*** *and genital plates of c)* ***A. ribauti****, d)* ***A. vittifrons.***

viveln *Dorytomus filirostre* ramlade det även ner en del stritar, som jag trodde var *Tremulicerus distinguendus*. Vid försök att bestämma dem såg jag att det inte var den arten. Det visade sig i stället vara den närstående *T. fulgidus,* vilket har bekräftats av Herbert Nickel i Göttingen. Ett oväntat fynd då dess utbredning i Europa är ganska sydlig. Nickel (2003) anger att den saknas i norra Tyskland och finns först i den mellersta och södra delen. Han anger även att den finns mest på popplar som växer på öppna odlade områden, vilket överensstämmer bra med Alnarpslokalen. Man har funnit att den övervintrar på barrväxter.

Den är ganska lik *distinguendus* men den är helt ljusbrun. Vingribborna är ljusa och framträder något otydligt till skillnad från *distinguendus* vars ribbor är mörka och markanta. *T. distinguendus* har ett mörkt tvärband strax bakom mitten av framvingarna omgivet av ljusa band. *T. fulgidus* har endast två diffusa ljusa fläckar vid suturen. Aedeagus form hos de två arterna är ganska lika. Genitalplattorna och paramererna (Fig. 3) är tydligt avvikande från *distinguendus* (Ossiannilsson 1981).

Iassinae

Iassus lanio (Linnaeus, 1761). **Hs** Los, 22.7 2000 (PC). Det nordligaste fyndet av en art som är vanlig i södra Sverige och Danmark. Den saknas i norra Norge och Finland, men annars vitt spridd i Europa.

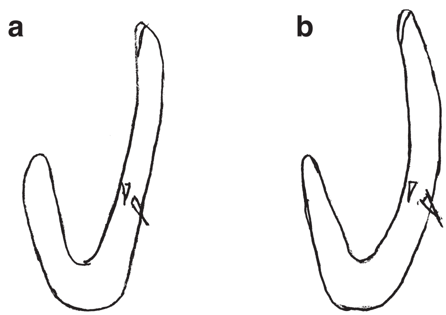
Figur 3. ***Tremulicerus fulgidus*** *a) paramerer, b) genitalplattta.*

Tremulicerus fulgidus *a) genital stile, b) genital plate*

Aphrodinae - markstritar

Aphrodes bicincta (Schrank, 1776) sensu Tishechkin (1998). Den art som hos Ossiannilsson (1981) står upptagen som *makarovi* består i själva verket av två arter, *bicincta* Schrank och *makarovi* Zachvatkin (Nickel 2003). *Makarovi* är genomsnittligt större ,honor 5,6 – 6,4; hanar 7,0 – 7,5 mm, medan motsvarande mått för *bicincta* är: honor 5,4 – 5,8; hanar 6,3 – 6,7 mm. Grundfärgen hos *makarovi* är mörkbrun med framvingarnas ribbor ljusare än mellanrummen. Grundfärgen hos *bicincta* är ljusbrun och ribborna är inte ljusare än mellanrummen. Genitalierna hos de båda arterna är förvillande lika. Tydligast framgår skillnaden i aedeagus form sedd från sidan. Hos *makarovi* finns en svag krökning i mellersta delen, medan hos *bicincta* är denna krökning först nära spetsen (fig. 4.) (Biedermann . Niedringhaus 2004). *Makarovi* är en eurytop art som lever på triviala biotoper på olika örter som *Taraxacum, Circium, Urtica, Rumex*. Mina ex. av *bicincta* har tagits vid håvning på mera sandiga och varma biotoper. Nickel (2003) anger att den lever på olika ärtväxter, Fabaceae. Då det är först på senare tid som arterna har delats upp är dess utbredning i Sverige okänd. Mina fynd av *bicincta* härrör från Sk, Lomma, 21.7 1960, Degerberga, Herremöllan, 11.8 1998, Ha, Hunnestad, 24.8 1999, Nösslinge, 5.8 2000, Go, Habligbo,19.8 2000, Etelhem, 25.8 2001, Öl, Gråborg, 2.8 1998, Vg, Hällekis, 8.7 2002.

Aphrodes makarovi Zachvatkin, 1948. Se *A. bicincta*. Då det är en vanlig art överensstämmer

Figur 4. Aedeagus sedd från sidan a) ***Aphrodes bicincta****, b)* ***A. makarovi****.*

Aedagus in ventral view: a) ***Aphrodes bicincta****, b)* ***A. makarovi****.*

säkert till övervägande del de landskapsfynd för *makarovi* som finns angivna i Ossiannilssons katalog 1983 med denna art.

Aphrodes diminuta Ribaut, 1952 (*bicincta,* Schrank, 1776) sensu Ossiannilsson. **Vr** Magnstorp, 21.7 2004. Håvad vid en skogsväg med örtrik gräsvegetation. **Jä** Brunflo, 6.8 2004. Håvad på örtrik gräsmark. En relativt ovanlig art som är spridd i hela landet utom i Lappmarkerna. Guy Söderman (in litt.) uppger att den i Finland enbart är funnen i eutrofa delar av myrkomplex. Vilka växter den lever på är inte klarlagt men enligt Guy Söderman är det säkert inte på Fabaceae som ibland har uppgivits.

Planaphrodes bifasciata Linnaeus, 1758. **Hr** Herrö, 22.7 2004.

Cicadellinae - kärrstritar

Evacanthus interruptus (Linnaeus, 1758). **Nb** Överkalix, 28.7 2004, Lahnasuando, 30.7 2002 (PC). Det är en vanlig eurytop art som finns i hela Sverige men ännu inte funnen i Lappmarkerna. Den är vitt spridd i Europa.

Batysmatophorus reuteri J. Sahlberg, 1871 är en i Sverige mycket sällsynt art, som jag håvade några ex. efter en skogsväg i **Nb** Krokliden, Ljuså 28.7 2004. Den är i Sverige tidigare endast känd i tre ex från Nb, Övertorneå, 1930, Boden, 1932, Nedertorneå, 1966 och 1 ex. från Lu, Pålkem, 1952. Enligt uppgift från Guy Söderman, Helsingfors (in litt.) har man i Finland kommit fram till att den lever på *Geranium sylvaticum* (midsommarblomster) och inte på *Salix* som tidigare har uppgivits. Det är en östlig art, känd från norra Finland, där den är rätt vanlig. Den finns också i Norra Ryssland, Sibirien, Kazakstan och Mongoliet (Ossiannilsson 1981).

Typhlocybinae bladstritar

Dikraneura aridella (J. Sahlberg, 1871). **Jä** Fånån, 9.8 2002 (PC). **Pi** Slagnäs 30.7 2002. (Se Gillerfors 2003: 221)

Micantulina micantula (Zetterstedt, 1828). **Nb** Lahnasuando 19.7 2004. Peter Cederström håvade ett ex vid Överkalix 1999 (Gillerfors 2003: 221) och även 28.7 2004 fick jag ett ex. på den lokalen. Men vid Lahnasuando påträffades arten i mängd på en sandig-grusig vägbank med stora bestånd av *Thalictrum simplex* (backruta). De flesta av exemplaren var ännu i nymfstadiet. Detta visar hur värdefulla vägbankar och vägrenar är för växt- och insektslivet. För stritarnas del är det tråkigt att Vägverket är så flitiga med att slå dessa fina biotoper. I Finland är den endast funnen på Åland på *Thalictrum flavum* (ängsruta).

Forcipata forcipata (Flor, 1868). **Pi** Slagnäs, 30.7 2002 (PC). En i södra Sverige sällsynt art som inte är så ovanlig i den norra delen. Den lever på olika *Carex* i öppna skogsmarker. Den är utbredd i mellersta och norra Europa och österut genom Sibirien och Mongoliet.

Kybos smaragdulus (Fallén, 1806). **To** Teresvara 2.8 2004. En i större delen av Europa vanlig art som lever på al.

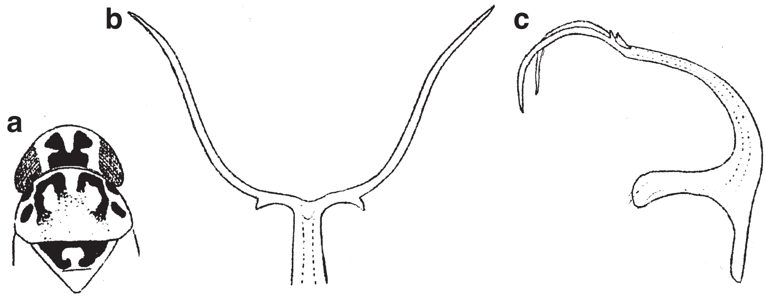
Kybos lindbergi (Linnavuori, 1951) (*betulicola* W. Wagner). **Jä** Fånån, 24.7 2004, **Lu** Malmberget 7.8 2004, **To** Märtanen, 29.7 2004, Nikkaloukta, 30.7 2004. Lever på björk. De flesta tidigare fynden är ifrån Up till Nb. Tidigare uppgiven av mig från Ha, Sm och Go under namnet *betulicola* (Gillerfors 2002: 112).

Kybos butleri (Edwards, 1908). **Nb** Krokliden, Ljuså), 28.7 2004. Bankad på *Salix*.

Kyboasca bipunctata (Oshanin, 1871). **Go** Sanda, Varbos, 5.9 2004. Ny för Sverige. Vid bankning på ganska små buskartade lundalmar (*Ulmus minor)* som växte i ett åkerdike togs ett flertal exemplar. På de större almarna intill fanns inga *bipunctata*. Nickel (2003) anger att arten huvudsakligast lever på sådana mindre träd. Det är i huvudsak en östlig art. Den är närmast känd från Åbo där den togs av Linnavuori åren 1949-52 på lågvuxna almar (G. Söderman in litt.). Den är sällsynt och lokal i Centraleuropa på planterade almar. Populationerna är förmodligen decimerade på grund av almsjuka. Arten betecknas som rätt vanlig i sydöstra Europa. Den är känd i stora delar av Asien som Kirgisien och Mongoliet.

Chlorita viridula (Fallén, 1806). **Jä** Brunflo, 6.8 2004. En vanlig art i södra och mellersta Sverige som lever på *Artemisia*. Den är ganska ovanlig i Danmark och Norge och sällsynt i Finland. Enligt Nickel (2003) finns inte *viridula* Tyskland och äldre uppgifter hänför sig till *C. paolii* (Ossiannilsson), en art som inte är uppgiven för Sverige men som i övriga Europa är mycket vanligare än *viridula*.

Ossiannilssonia callosa (Then, 1886). Ytter-

Figur 5. ***Eupteryx florida****: a) framkropp, b) aedagus, övre delen sedd ovanifrån, c) aedagus sedd från sidan. Efter Ribaut.*

Eupteryx florida*: a) anterior part of the body, b) aedagus, apical part, c) aedagus in ventral view. After Ribaut.*

ligare en lokal har påträffas för denna sällsynta art, nämligen vid **Sk** Simrishamn 2.10 2004. Vid bankning på *Acer pseudoplatanus* (tysk lönn) fick jag några honor som kontrollbestämts av Nickel).

Edwardsiana alnicola (Edwards, 1924). **Go** Sproge, 6.9 2004. Bankad på al. En ej så ovanlig art som är funnen i ett flertal landskap upp till Vb.

Edwardsiana kemneri (Ossiannilsson, 1942). **Hr** Tännäs, 7.8 2004. En hane bankades på *Salix* sp. Arten beskrevs från en hane tagen på Jä, Frösön och detta var det enda kända exemplaret i Sverige. Sedan har den rapporterats från olika länder som Tyskland, Rumänien, Mongoliet. Nickel (2003) har strukit arten för Tysklands vidkommande då han menar att det i stället skulle vara fråga om abnorma parasiterade hanar av *E. tersa* (Edw.). Det kan knappast var så i detta fall. Mitt exemplar stämmer exakt med den beskrivning och de teckningar Ossiannilsson (1981) har av *kemneri* och inte alls med *tersa* och bör därför vara en god art.

Edwardsiana bergmani (Tullgren, 1916). **Dr** Nås, 21.6 2004 (AD). Håvad på myr.

Edwardsiana plurispinosa (W. Wagner, 1935). **Sk** Rövarekulan, Löberöd, 12.10 2002, **Ha** Varberg, 9.10 2002, **Go** Fårö, Sudersand, 23.8 2001. Som meddelades tidigare (Gillerfors 2003: 221) är numera *hippocastani* (Edwards) uppdelad i två arter: *plurispinosa* och *ulmiphagus*. Jag har tagit *plurispinosa* i dessa tre angivna landskap på al. Som värdväxter anges al och hassel.

Edwardsiana ulmiphagus Wilson & Claridge, 1999. **Sk** Herrevadskloster, 5.10 2001, **Ha** 9.10 och 2.11 2002, Go, Klintehamn, 24.9 2002. Bankad på alm som den lever monofagt på.

Edwardsiana lethierry, (Edwards, 1881). **Ha** Varberg, 28.10 2001, 15.10 2002. Flera ex. bankade på tysk lönn (*Acer pseudoplatanus).* Ossiannilsson (1981) anger att den är tagen av O. Lundblad på Go Lojsta 1956 som *E. lethierry* f. *plurispinosa* Wag. Men eftersom *plurispinosa* numera betraktas som en egen art är fynden av *E. lethierry* i Varberg nya för Sverige. Arten är svår att skilja från *E. plurispinosa* och *E. ulmiphagus*. Bra figurer över skillnaderna i aedeagus byggnad hos de tre arterna finns i Biedermann & Niedringhausen (2004). Arten lever företrädesvis på lönn men förekommer även på andra lövträd som lind och alm. Den är vitt spridd i Europa och är förmodligen inte så ovanlig i södra Sverige.

Eupteryx florida Ribaut, **Sk** Ellinge, 9.10 2001, Eslöv, 15.10 2001 (PC). Ny för Sverige. Tagen genom håvning på ruderatmark. Den är ej påträffad i våra grannländer men förekommer i stora delar av Europa, sydöstra Sibirien och norra Afrika. Den lever på olika arter av familjen Lamiaceae. Först ansågs arten vara en varietet till *E. collina* (Flor) (Ribaut 1936: 168) men sedan har det visat sig att *collina* och *florida* är helt skilda arter. Enligt Nickel (2003) lever *E. collina* i fuktiga biotoper vid vattendrag bl.a. på *Mentha longifolia*. I Finland är den funnen i en solexponerad brant där den levde på *Satureja acinos* (harmynta) (Guy Söderman). Uppgifterna hos Ossiannilsson (1981) om värdväxter för *collina* hänför sig tydligen till *florida*. Färgmönstret på framkropp (Fig. 5a) och framvingar är snarlikt det hos *E. stachydarum* (Hardy). Hanarna känns lättast igen på formen av aedeagus (Fig. 5 b,c).

Zyginidia pullula (Boheman, 1845). **Dr** Nås, 21.6 2004 (AD). Det nordligaste fyndet i Sverige. Uppgiven att leva på olika gräs.

Deltocephalinae - grässtritar

Balclutha punctata (Fabricius, 1775), **Nb** Lahnasuando, 29.7 2004, **Pi** Vargisån, 3.8 2004. Den är vanlig i hela landet och lever på olika gräs.

Balclutha rhenana Wagner, 1939. **Sk** Hovdala, 17.8 1999, **Öl** Algutsrum, 9.9 2002.

Balclutha boica Wagner, 1950 (*lineolata* Horváth), **Nb** Ö. Svartbyn, 28.7 2004, Krokliden, Ljuså, 28.7 2004, Lahanasuando, 29.7 2004. Den är i Sverige tidigare endast känd i ett exemplar från Up, Solna 1946 (Ossiannilsson). Den är ej uppgiven för Danmark och Norge, men är numera känd från flera lokaler i Finland (Albrecht m.fl. 2003). De flesta av dessa finns i Österbotten längs de stora älvarna och vid kusten. Bl. a.. hittats vid håvning på *Calamagrostis* och i ljusfällor. Nickel anger att den har en östlig utbredning i Europa.

Macrosteles septemnotatus, (Fallén, 1806). **Nb** Lahnasuando, 29.7 2004 är en vanlig art som lever på *Filipendula ulmaria* (älgört).

Macrosteles variatus (Fallén, 1806). **Lu** Kitajaur 3.8 2004 är också en vanlig art, håvad på *Urtica dioica* (brännässla).

Macrosteles oshanini Razvyazkina, 1957. **Ha** Varberg, 4.8 2002. Håvad i fuktsänka på gräsmark. Lever förmodligen på starr eller gräs. Det är en östlig, ganska sällsynt art som är funnen i några få landskap: Sm, Öl, Go, Up.

Macrosteles fieberi (Edwards, 1889). **Vr** Stöllet, 21.7 2004, **Jä** Ankarvattnet, 5.8 2004. En ganska ovanlig art som är spridd över större delen av landet. Håvad på fuktig strandäng med bl.a. *Eriophorum angustifolium* (ängsull) som är en av dess värdväxter. *Fieberi*-larver har även påträffats på *Carex*, *Juncus* och *Scirpus*.

Macrosteles quadripunctulatus (Kirschbaum, 1868). **Ha** Rolfstorp, 13.6 2004, 2 hanar, **Öl** St. Hult, 3.9 2004, 1 hane. En mycket sällsynt art som tidigare endast har påträffats i Sk, Veberöd och Egeside, Vittskövle och i Sm, Ingelstad. Mina ex. vid Rolfstorp erhölls vid håvning i en igenfylld sandtäkt som tidigare var en fin och intressant insektslokal. Marken var täckt med moränjord och på denna växte det en del triviala ogräs. Arten är uppgiven att leva på *Setaria* (kavelhirs) och *Paniceum* (kolvhirs), men den lever uppenbarligen på ett flertal arter av Poaceae. Lokalen i St Hult består av sandmark med kort gräs med olika örter. Den är sällsynt i Danmark och Finland och inte funnen i Norge. Den är spridd men lokal i stora delar av Europa och Asien.

Macrosteles frontalis (Scott, 1875). **Vr** Nordmark, 8.8 2004. Håvad på *Equisetum*.

Macrosteles horvathi (W. Wagner, 1935). **Vg** Hällekis, 10.7 2002 (PC), **Ås** Klimpfjäll, 4.8 2004. Håvad på fuktig ängsmark. Värdväxter är arter av *Juncus* sp.

Soronius dahlbomi (Zetterstedt, 1838). **Ån** Nybränna, 8.8 2000 (PC). (se Gillerfors 2003: 222).

Soronius binotatus (J. Sahlberg, 1871). **Ås** 4.8 2004, **Pi** Vargisån, 3.8 2004, **Lu** Porjus, 3.8 2004, **To** väst Kiruna, 29.7 2004. Håvad på *Epilobium angustifolium* (mjölkört). Ossiannilsson (1983) anger att den är sällsynt men det gäller endast för södra Sverige. Saknas i Danmark och Norge. Det är en nordöstlig art med utbredning i norra Europa och Sibirien. I centrala Europa förekommer den endast lokalt i bergstrakter. (se också Gillerfors 2003: 222).

Deltocephalus maculiceps Boheman, 1847. En art som i Sverige endast är funnen på Gotland enligt Ossiannilsson (1983). Jag har håvat ett flertal ex. i **Go** Mästermyr 15.8 2000 och 6.9 2004 på *Molinia caerulea* (blåtåtel), liksom ett par ex. på Fårö. Det har varit oklart vilken art som är dess värdväxt, bl.a. har *Eriophorum vaginatum* (tuvull) angivits. Nickel (2003) menar att det troligen är *Molinia caerulea*, vilket bekräftas av mina fynd.

Doratura stylata (Boheman, 1847). **Nb** Tärendö, 29.7 2004. En vanlig art som lever på olika gräs som *Festuca rubra, F. ovina* och *Agrostis capillaris*.

Idiodonus cruentatus (Panzer, 1799). **Hr** Medskogsbygget, 6.8 2004. En vanlig art som är spridd över hela landet. Larven lever på Poaceae i undervegetationen och imagines flyttar sedan över till olika träd, främst björk.

Allygidius commutatus (Fieber, 1872). **Ha** Valinge, 3.7 2004 är en ganska vanlig lövträdsart men även denna arts larver lever på Poacae. Den är funnen upp till **Dr**. Även i övriga Europa är den vanlig.

Paluda flaveola (Boheman, 1845). **Ås** Fiandsberg, (nära Vilhelmina) 4.8 2004. Funnen i hela Sverige utom den nordligaste delen. Den lever på olika gräs som *Calamagrostis* och *Deschampsia*.

Elymana sulphurella (Zetterstedt, 1828). **Nb** Överkalix 28.7 2004. En mycket vanlig art som lever på gräs, främst *Calamagrostis*.

Elymana kozhevnikovi (Zachvatkin, 1938). **Vr** Stöllet, 21.7 2004. Tidigare endast funnen på Öl, Go och i Mellansverige. Saknas i Danmark och Norge. Den har en östlig utbredning i Europa från Finland till Asien. Nickel (2003) anger att den lever gräs av släktet *Calamagrostis*, speciellt *C. canescens*.

Cicadula persimilis (Edwards, 1920). **Vg** Råbäck, 21.7 2004, **Ly** Malgomaj, 1.8 2000 (PC). En tämligen vanlig art som lever på *Dactylus glomerata* (hundäxing)

Cicadula saturata (Edwards, 1915). Vg, Gullspång, 10.8 2000 (PC), **Vr** Stöllet, 8.8 2004, **Jä** Strömsund, 28.7 2004, **Nb** Överkalix, 28.7 2004. Även den är en ganska vanlig art som lever i mossar och kärr på starr, främst *Carex nigra* (hundstarr) och *C. rostrata* (flaskstarr).

Cicadula quinquenotata (Boheman, 1845), **Jä** Håkafot, 5.8 2004. En vanlig art som lever på mossmarker.

Cicadula intermedia (Boheman, 1845). **Ha** Valinge, 25.9 2004, **Vr** Stöllet, 21.7 2004. I södra Sverige är den tidigare endast funnen på Öland. I norra delen av landet är den vanlig. Den har en nordlig utbredning i Europa och saknas i Danmark och Tyskland. Den lever på kärrmarker.

Cicadula ornata (Melichar, 1900). **Vr** Stöllet, 21.7 2004. (se också Gillerfors 2003: 222)

Hesium domino (Reuter, 1880). **Hr** Vemdalen, 23.7 2004. En vanlig art som håvades på gräsmark.

Ophiola russeola (Fallén, 1826). **Hr** Högvålen 7.8 2004, **Lu** Ligga, 3.8 2004. Också en vanlig art som håvades på torrmark med ljung.

Euscelidius schenkii (Kirschbaum, 1868). **Vr** Stöllet 21.7 2004, **Nb** Överkalix, 29.7 2004. Håvad vid Överkalix på ruderatmark med högvuxna gräs och örter bl.a. brännässla. En tämligen vanlig art i södra och mellersta Sverige.

Streptanus okaensis Zachvatkin, 1948 **Vr** Stöllet, 21.7 2004, **Ås** Klimpfjäll, 4.8 2004, **To** Lappeasuando, 2.8 2004 har en nordligare utbredning i Sverige än vad tidigare fynd har visat. I övriga Europa finns den främst norrut, t.ex. i norra Tyskland och Ryssland, även om rappporter ocksså finns från centrala Spanien. Den uppges leva på *Calamagrostis canescens* (grenrör) i sura, något skuggiga mossmarker.

Streptanus confinis (Reuter, 1880). **Ha** Hunnestad, 21.5 2000. Håvad på fuktig, sandig gräsmark i skogsdunge. Nickel (2003) anger *Deschampsia caespitosa* (tuvtåtel) som värdväxt. En sällsynt art i hela Norden liksom i Övriga Europa.

Metalimnus formosus (Boheman, 1845). **Vr** Stöllet, 21.7 2004. Håvades på en strandäng vid Klarälven. Värdväxter enligt Nickel (2003) är högvuxna *Carex*-arter som *C. acuta* (vass-starr) och *C. elata* (bunkestarr). I Finland är den endast funnen på *C. vesicaria* (blåsstarr). Med sitt färgmönster i rött och orange är den en av våra vackrare stritar. Det är en ganska ovanlig art, funnen från Sk till Lu. Den är inte känd från Danmark och Norge. I Europa förekommer den främst i den centrala delen med utbredning bort genom Asien, Sibirien och Mongoliet.

Arocephalus longiceps (Kirschbaum, 1868). **Vg** Österplana, 16.7 2001 (PC). Den togs som ny för landet i Skåne 2001 (Gillerfors 2002: 115). Enligt Nickel (2003) tycks det vara en tämligen eurytop art som lever på olika gräs, främst *Holcus mollis* (lentåtel) och *H. lanatus* (luddtåtel) och tycks föredra måttligt torra och skuggiga biotoper.

Psammotettix confinis (Dahlbom, 1851). **To** Lappeasuando, 2.8 2004, är en mycket vanlig art i Sverige.

Psammotettix nodosus (Ribaut, 1925). **Hr** Sörvattnet, 8.8 2004, **Ly** Laisvall, 1.8 2000 (PC), **Lu** Porjus, 3.8 2004. Även den är en vanlig art som lever på olika gräs, ofta på näringsfattiga marker.

Ebarrius cognatus (Fieber, 1869). **Öl** Horns udde, 14.7 2004. Håvades på torr, stenig gräsmark. Den lever på olika gräs bl.a. på svingel (*Festuca* sp.) och är ganska sällsynt i södra Sverige men vanligare i norr. Ej funnen i Danmark men den är spridd i större delen av Europa.

Adarrus multinotatus (Boheman, 1847). **Dr** Nås, 21.6 2004, 3 ex. (AD). Främst funnen på Go, där den är tämligen vanlig och på Öl. Det finns dessutom ett fynd från **Up** Hässelby hage 1972 av Sten Jonsson. Uppges leva på *Brachypodium pinnatum* (backskafting).

Errastunus ocellaris (Fallén,1806). **Pi**

Laisvall, 1.8 2000 (PC), **To** Lappeasuando, 2.8 2004. En vanlig eurytop art som lever på olika gräs. Den är spridd över hela landet. De nordligare individerna är ofta mycket starkare pigmenterade än de sydliga.

Turrutus socialis (Flor, 1861). **Pi** Adolfström, 26.7 2004. En hane håvades på en gräsbevuxen vägkant. En ganska vanlig art i södra Sverige upp till Vs som lever på olika gräs. Lokalt är den vanlig i Danmark, saknas i Norge och är sällsynt i Finland.

Jassargus flori (Fieber, 1869). **Ås** Stalon, 4.8 2004, **Nb** Lögdeå, aug. 1999 (PC), **Pi** Slagnäs, 2.8 2004, **To** Akkavara, Abisko, 7.8 2001 (PC). Det är en vanlig art som lever på olika gräs.

Diplocolenus bohemani (Zetterstedt, 1838). **Vr** Stöllet, aug. 1999, **Hr** Tännäs, 1.8 2000 (PC). Det är en relativt vanlig art i Mellansverige men ovanlig i södra och norra delen. Sällsynt i Danmark och Norge. Den lever oligofagt på *Calamagrostis,* främst *C. epigejos*.

Verdanus limbatellus (Zetterstedt, 1828. **Vr** Stöllet, aug. 1999 (PC). En vanlig art i norra Sverige men saknas i södra delen liksom i Danmark. I Europa finns den endast i den norra delen liksom norra Asien. Lever på olika gräs.

Arthaldeus pascuellus (Fallén, 1826). **Ås** Fiandsberg, 4.8 2004. Det är en i hela Norden vanlig art som lever på gräs

Sorhoanus xanthoneurus (Fieber, 1869). **Öl** Kvisttorp, 3.9 2004, **Vg** Gullspång, 10.8 2000 (PC), **Pi** Slagnäs, 3.7 2002 (PC). Den är tämligen vanlig i hela landet och lever på *Eriophorum vaginatum* (tuvull) på kärrmarker.

Lebradea flavovirens (Gillette & Baker, 1895). **Jä** Jorm. 5.8 2004, **Nb** Krokliden, Ljuså, 28.7 2004, **Ås** Stekenjokk, 1.8 2002 (PC), **Lu** Porjus, 3.8 2004, **To** Lappesuando, 2.8 2004 anmäldes som ny för landet 2002 (Gillerfors 2002: 115). Det har nu visat sig att det är en vanlig art i norra Sverige med förekomster även ner i södra delen. Varför den inte påträffades tidigare kan kanske bero på en nyetablering från öster. Eftersom den nu är så vanlig borde den ha påträffats tidigare.

Cosmotettix panzeri (Flor, 1861). **Jä**, Torsfjärden, 5.8 2004. Håvad på kärrartad mark med *Eriophorum angustifolium* (ängsull) som är dess värdväxt. Det är en ganska ovanlig art i Sverige liksom i övriga Norden, men funnen i de flesta landskap. Enligt Nickel (2003) är det en tyrfofil art vars utbredning är begränsad till norra och mellersta Europa.

Cosmotettix costalis (Fallén, 1826). **Jä** Strömsund, 28.7 2002 (PC), Ås, Laxbäcken, 4.8 2004, Ly, Malgomaj, 1.8 2002 (PC).Håvad på kärrmark med *Carex*. *C. acuta* (vass-starr) anges vara dess värdväxt. *C. costalis* är den vanligaste av *Cosmotettix*-arterna. Den har liksom de övriga arterna en mer nordlig utbredning i Europa.

Erzaleus metrius (Flor, 1861). **Hr** Överhogdal, 7.8 2002 (PC). Det är en ganska ovanlig art som har påträffats upp till Hs. Den anges som en sällsynt art i övriga Norden. I Halland är den dock ganska vanlig på torvartade marker med *Phalaris arundinacea* (rörflen) som anges som dess värdväxt. Den har en nordlig utbredning i Europa.

Tack

Jag vill framföra ett stort tack till Peter Cederström för att han har haft vänligheten att ställa sitt insamlade stritmatrial till mitt förfogande och till Alan Dufberg för fynden från Dalarna. Ett stort tack till Guy Söderman för värdefulla synpunkter påmanuskriptet och för finska fynduppgifter samt till Herbert Nickel, Göttingen för hjälp med bestämning av *Tremulicerus fulgidus*.

Referenser

Albrecht, A. et al.. 2003. New and interesting finds of Hemiptera in Finland. – Sahlbergia Vol. 8: 64-78.

Biedermann, R. & Niedringhaus, R. 2004. Die Zikaden Deutschlands. Bestimmungstafeln für alleArten. – Wissenschaftlich Akademischer Buchvertrieb-Fründ, Westerwiesenweg 21, D-27383 Scheessel.

Gillerfors, G. 2002. Nya arter för Sverige och nya landskapsfynd av stritar. – Ent. Tidskr. 123: 109-116.

Gillerfors, G. 2003. Andra bidraget till stritarnas förekomst i Sverige. Två nya arter för landet samt nya landskapsfynd. – Ent. Tidskr. 124: 219-224.

Holzinger, W., Kammerlander, I., Nickel, H. 2003. The Auchenorrhyncha of Central Europé. Volume 1: Fulgoromorpha, Cicadomorpha excl. Cicadellidae. – Brill, Leiden & Boston.

Nickel. H. 2003. The Leafhoppers and Planthoppers of Germany (Hemiptera, Auchenorrhyncha): Patterns and Strategies in a highly diverse group of phytophagous insects. – Co-published by Pensoft Publishers, Sofia-Moscow and Goecke & Evers, Keltern.

Ossiannilsson, F. 1978, 1981, 1983. The Auchenorrhyncha (Homoptera) of Fennoscandia and Danmark. Part 1, 2, 3. – Fauna Entomologica Scandinavica. Scandinavian Press LTD, Klampenborg, Danmark.

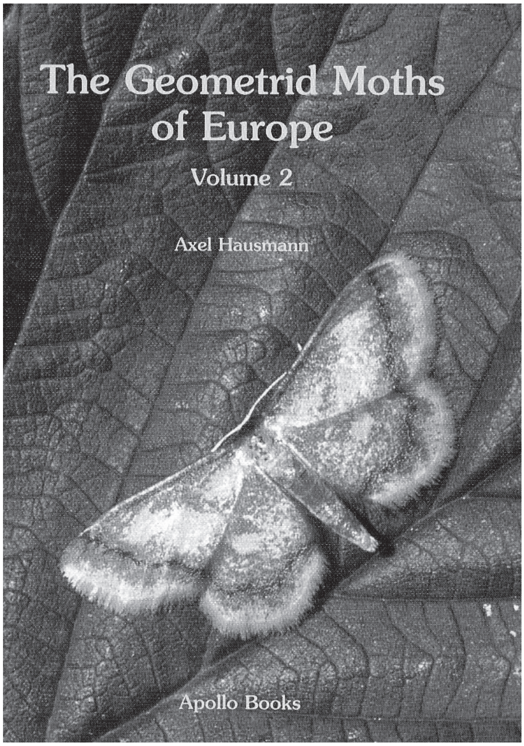
Ribaut, H. 1934. Nouveaux Delphacides (Homoptera – Fulgoroidea). – Bull. Soc. Hist. Nat. Toulouse 66: 281-381.

Ribaut, H. 1936. Homoptères Auchenochynques (I. Typhlocybidae). – Faune de France 31, Paris.

Teishkin, D.Y. 1998. Acoustic signals and morphological chraacters of leafhopppers from *Aphrodes bicinctus* group from central European Russia. – Zool. Zh. 77(6):669-676. (På ryska).

Tredje volymen av europeiska mätare är här!

Hausman, A. 2004. The Geometrid Moths of Europe. Volume 2. – Apollo Books, Kirkeby Sand 19, DK-5771 Stenstrup, Danmark. 600 sidor. Format 24 x 17 cm. Bunden. ISBN 87-88757-37-4. Pris 960 DKR.

På förslag av Peder Skou, dansk förläggare av entomologisk litteratur, fjärilsamlare och själv specialist på mätare, har en serie om fem böcker, som behandlar europeiska Geometridae, börjat ges ut. Redan har två av volymerna recenserats i denna tidskrift (Vol. 1 i Ent. Tidskr. 123 (2002: 77) resp. Vol. 4 i Ent. Tidskr. 125 (2004): 199). Nu har den tredje volymen i serien kommit ut och man kan bara utbrista: Vilken imponerande produktionshastighet! Författare Axel Hausmann är en av de ledande auktoriteterna på världens geometridfauna. Han är också en av de drivande bakom projektet och står som författare både till denna volym och till den första, som utkom 2001.

Låt mig med en gång konstatera, att vi framför oss har ett imponerande verk! Volymen behandlar en erkänt ”besvärlig” grupp, underfamiljen Sterrhinae (lövmätare, gördelmätare samt några andra), som inbegriper en mängd mycket svårbestämda arter. Boken omfattar 196 europeiska arter och därtill nämns både asiatiska, afrikanska och nearktiska förväxlingsarter samt arter, som möjligen kan dyka upp inom europeiskt område inom en snar framtid.

Bokens uppläggning liknar volymen om malmätarna (Vol. 4), vilket betyder att den allmänna inledningstexten är kortfattad; det mesta avhandlades i Vol. 1. Efter ’Preface’, ’Abstract’ och ’Acknowledgements’ följer ’Introduction’ med korta förklaringar på i boken förekommande data, metoder och nomenklatoriska utläggningar.

Den systematiska översikten av Sterrhinae röjer en i vissa stycken fortfarande oklar fylogeni och även om boken är utomordentligt uttömmande, finns många oklarheter vad gäller både art-, underart- och tribusfrågor. Det förekommer mängder av plesiomorfier inom gruppen (särskilt inom släktet *Idaea*) och dessutom är många systematiska karaktärer polymorfa, varför författaren ofta måste tillgripa orden ’usually’ och ’with exceptions’.

Artpresentationerna har följande underrubriker: ’Diagnosis’, ’Male genitalia’, Female ge-